

Remiss av betänkandet Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster (SOU 2024:64) (Fö2024/01550)

Sammanfattning

Journalistförbundet har tagit del av förslagen i betänkandet "Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster" (SOU 2024:64). Journalistförbundets remissvar koncentreras till de förslag om sekretess och inskränkningar av den grundlagsskyddade meddelarfriheten som presenteras i utredningen.

Journalistförbundet avstyrker utredningens förslag om en ny sekretessbestämmelse som ska skydda uppgift i incidentrapporter enligt lagen om cybersäkerhet och lagen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare.

Journalistförbundet avstyrker utredningens förslag om att den grundlagsskyddade meddelarfriheten bör inskränkas avseende uppgifter som omfattas av sekretess enligt den nya sekretessbestämmelsen om incidentrapporter.

Journalistförbundet avstyrker utredningens förslag om en ny sekretessbestämmelse för diarium över incidentrapporter vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, tillsynsmyndighet samt myndighet som rapporterar incidenter enligt lagen om cybersäkerhet och lagen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare.

Journalistförbundet avstyrker utredningens förslag att en bestämmelse om sekretess för uppgifter i en bakgrundskontroll, samt tystnadsplikt för uppgifter som rör bakgrundskontroller hos enskilda.

En ny sekretessbestämmelse för uppgift i incidentrapporter

I utredningen föreslås att en ny sekretessbestämmelse bör införas i 18 kap. offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Syftet med bestämmelsen är att ge ett skydd för uppgift i incidentrapporter som följer av kravet på incidentrapportering enligt lagen om cybersäkerhet och lagen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare samt uppgift om åtgärd som följer av en sådan incident. Bestämmelsen bör enligt utredningen ha ett omvänt skaderekvisit som syftar till att uppfylla kraven på konfidentialitet i NIS2- och CER-direktiven. Enligt förslaget ska sekretess gälla om det "inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den rapporterade verksamhetsutövarens verksamhet skadas eller de åtgärder som vidtagits motverkas".

Enligt Journalistförbundet kan det vara motiverat med en sekretessbestämmelse som skyddar innehållet i incidentrapporterna i vissa fall. Den förslagna lydelsen gör dock att bestämmelsen får ett för brett tillämpningsområde. Journalistförbundets erfarenhet av sekretessbestämmelser med omvänt skaderekvisit är att de i praktiken innebär absolut sekretess. Det kommer att göra att det blir svårt att få någon insyn i de fall det skett en incident. Mot den bakgrunden avstyrker Journalistförbundet förslaget. För det fall att regeringen går vidare med förslaget anser Journalistförbundet att bestämmelsen istället bör ha ett rakt skaderekvisit för att möjliggöra insyn, samtidigt som det finns möjlighet att skydda uppgifter i vissa fall.

Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter bör begränsas

I utredningen föreslås att den grundlagsskyddade meddelarfriheten bör inskränkas avseende uppgifter som omfattas av sekretess enligt den nya sekretessbestämmelsen om incidentrapporter (se ovan). Enligt Journalistförbundet är de skäl som anförs i utredningen inte tillräckliga för att inskränka meddelarfriheten på det sätt som föreslås. Att information om incidenter till exempel finns att tillgå i MSB:s publikationer kan inte anses vara ett motiv till att inskränka meddelarfriheten. Meddelarfriheten innebär att anställda vid myndigheter kan lämna uppgifter till grundlagsskyddade medier. Det handlar om en viktig möjlighet till insyn som bidrar till att stärka den offentliga förvaltningen genom att till exempel motverka korrupktion. Journalistförbundet noterar vidare att meddelarfriheten inte är inskränkt avseende incidentrapporter enligt 18 kap. 8a §, OSL. Mot den bakgrunden avstyrker Journalistförbundet utredningens förslag om att inskränka meddelarfriheten.

En ny sekretessbestämmelse för diarier för incidentrapporter

I utredningen föreslås att en ny sekretessbestämmelse införs i 3 § OSL som gäller diarium över incidentrapporter vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, tillsynsmyndighet samt myndighet som rapporterar incidenter enligt lagen om cybersäkerhet och lagen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare. Diarier är avgörande för möjligheten till insyn och för att det ska finnas information om att det överhuvudtaget finns en incidentrapport. Enligt Journalistförbundet är förslaget därför alltför långtgående. Journalistförbundet avstyrker utredningens förslag om en ny sekretessbestämmelse för diarier för incidentrapporter.

En ny sekretessbestämmelse för uppgift i bakgrundskontroll, samt tystnadsplikt för uppgifter som rör bakgrundskontroller hos enskilda

I utredningen föreslås att en bestämmelse om sekretess för uppgifter i en bakgrundskontroll införs i en ny punkt (10) i 35 kap. 1 § OSL som gäller för uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men och uppgiften förekommer i angelägenhet som rör

bakgrundskontroll enligt lagen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare. Förslaget motiveras med att motsvarande bestämmelse gäller uppgifter som rör en säkerhetsprövning. Enligt Journalistförbundet kan det ifrågasättas om det är jämförbart. Journalistförbundet anser att utredningen mer ingående borde ha beskrivit det regelverk som finns avseende bakgrundskontroller och vilka sekretessbestämmelser som finns kopplat till det. Mot bakgrund av de brister som finns i beredningen avstyrker Journalistförbundet förslaget. Samma sak gäller avseende utredningens förslag om tystnadsplikt för uppgifter som rör bakgrundskontroller hos enskilda.

*Ulrika Hyllert
Förbundsordförande
Journalistförbundet*